



SOUTH-WEST  
UNIVERSITY  
"NEOFIT RILSKY"  
BLAGOEVGRAD, BULGARIA

VOLUME 1  
2001

# SCIENTIFIC *Research*

ELECTRONIC  
ISSUE

## Върху някои проблеми, свързани с агогиката при интерпретацията на бароковите органни транскрипции за акордеон

Проблемът за темпото при интерпретацията на бароковите органни транскрипции не може да се разглежда изолирано от проблемите, свързани с агогичното изграждане на произведението, т.е. с тези “леки отклонения” на темпото, обикновено необозначени в нотния текст и обуславящи изразителността на музикалното изпълнение. В този смисъл, агогиката като музикално-изразно средство е пряк израз на вътрешното дишане на произведението, на неговия вътрешен живот.

Агогическото изграждане при интерпретацията на произведения с чисто полифонична фактура поставя пред изпълнителя значително повече проблеми за разрешение, отколкото едно произведение с хармонично-функционална фактура. Това е така, защото тези проблеми произтичат от архитектурното вплитане и взаимно влияние между гласовете, т.е. агогиката трябва да се търси в спонтанния ток на полифоничната музика, как се групира, къде нараства напрежението и къде започва отпускането. Агогическото изграждане представлява едно своеобразно единство между “нагнетяващото” напрежение и отпускане при интерпретацията на полифонична музика, агогиката е преди всичко свързана с тока на произведението в много по-голяма степен, отколкото с темпото.

В същото време, агогиката няма нищо общо с темповите отклонения (като например каденциращите моменти в полифоничната тъкан), вторично прибавящи се към агогиката, т.е. допълнително влияещи в някаква степен на агогическото изграждане, т.е. не са първични.

Агогиката трябва да се разглежда в тясна връзка с фразирането и динамическото изграждане на произведението, т.е. тя представлява една своеобразна симбиоза между темпо, фразиране, динамика и не на последно място артикулацията, т.е. агогиката е всичко това, което е скрито между нотите. А това означава, че агогическото изграждане е в тясна връзка с музикалния усет на

изпълнителя, неговия стил, ерудиция, талант, култура и цялостни познания (в най-широкия смисъл).

Агогическото изграждане при интерпретацията на бароковите органни транскрипции на акордеон може да се реализира по няколко начина, произтичащи от конструктивните особености на акордеона като музикален инструмент: пръстов и пръстово-мехов (комбиниран).

Пръстовият начин се реализира изцяло чрез участието на пръстите. Това разбира се не изключва и участието на меха, но в този случай ролята му е сведена единствено до въздействието върху въздушната концентрация, без да изпълнява някаква по-специална функция по отношение на подчертаването на т.н. агогическо ударение, т.е. едва забележимото доловимо удължаване на съответния тон.

Пръстовият начин е изключително приложим при изпълнението на полифонична музика (изобщо), защото архитектурно вплетените и взаимно влияещи си гласове, със своята собствена логика на развитие и вътрешно дишане не предполагат съвпадение на различните агогически акценти при интерпретацията.

От друга страна, пръстовият начин е най-приложим и поради чисто конструктивните особености на акордеона, т.е. невъзможността за динамическо открояване на отделните гласове в полифоничната тъкан донякъде обезличава динамическия акцент и го "претопява" в общата звучност, което налага търсенето на други варианти за открояване, които в същото време по никакъв начин да не нарушават дори и в най-малка степен самостоятелната логика на развитие на останалите гласове във фактурното изложение.

При интерпретацията на бароковите органни транскрипции на акордеон могат да се очертаят два варианта за реализиране на пръстовия начин на агогично открояване: ритмически и артикулационно-ритмически.

Приложението им е много индивидуално при различните интерпретации, но в крайна сметка техният избор трябва да следва логиката на музикалното развитие на отделните гласове и като цяло на произведението и се основава преди всичко на индивидуалния усет и стил на интерпретатора.

Мехово-пръстовият начин се реализира чрез участието на пръстите и меха. Функцията на пръстите е аналогична при тази в първия начин, но с тази разлика, че мехът изпълнява малко по-усложнени задачи, като ролята му вече не е сведена единствено до въздействието върху въздушната концентрация, т.е. до нагнетяването на напрежението или постепенното му успокояване, но и с лекото подчертаване на встъплението на агогичното ударение. Характерна особеност при този начин е въздействието върху цялата звучност, т.е. подчертаването се отразява върху всички звучащи гласове.

В този смисъл, употребата му трябва да следва логиката на музикалното развитие, т.е. да е съобразена с индивидуалното логическо развитие на всеки отделен глас при изложението на полофоничната тъкан, което означава, че пръстово-меховия начин може да се прилага само в тези случаи, в които се наблюдава съвпадение на агогическите акценти в отделните мелодически линии при полифоничното изложение, докато при хомофонното фактурно изложение приложението му в значителна степен би могло да бъде по-често, защото в крайна сметка изтъкването на водещия глас е от първостепенно значение, отколкото съпровождащите го гласове.

Пръстово-меховият начин може да бъде два вида:

- преднамерен – чрез съзнателно моментно наблягане, т.е. въздействие върху въздушната концентрация, при непроменяне посоката на движение на меха;
- непреднамерен, чрез организацията на меховите движения, при което се получава естествено наблягане на встъплението на агогическото ударение.

В зависимост от фактурното изложение, могат да се очертаят следните възможности за приложение на двата основни начина:

- |               |                 |                            |   |
|---------------|-----------------|----------------------------|---|
| А. ЕДНОГЛАСНА | -пръстов        | (ритмически                | и |
| ФАКТУРА       |                 | артикуляционно-ритмически) |   |
|               | -пръстово-мехов | (преднамерен               | и |
|               |                 | непред-намерен);           |   |

## Б. МНОГОГЛАСНА

### ФАКТУРА:

Б.1. Хомофонна	-пръстов;
	-пръстово-мехов;
Б.2.	- пръстов;
Полифонична	-пръстово-мехов (само при съвпадение на отделните агогически акценти).

Независимо от фактурното изложение, пръстовият начин с двете си разновидности е напълно приложим и в двата вида фактурно изложение, докато смесеният начин е с по-ограничено приложение. Това е така, защото трябва да се следят всички останали мелодически линии. Но, докато все пак при хомофонното изложение възможностите му за проявление са по-големи, то при полифоничното е обратното, което в значителна степен ограничава интерпретатора при използването му.

За разлика от акордеона, начините за реализиране на агогическия акцент при органа са в значителна степен по-ограничени, което произтича от специфичните конструктивни особености и принципи на звукообразуване при органа като музикален инструмент.

Поради липсата на мех при органа, единственият начин за подчертаване на агогическия акцент остава само пръстовият вариант с двете му разновидности (ритмически и артикулационно-ритмически).

От друга страна, липсата на мех при органа не означава, че при интерпретацията на бароковите органни транскрипции на акордеон не би могло и не би било препоръчително да се използва пръстово-меховия начин. Напротив, по-голямото богатство на варианти и логически осмислено приложение при по-умерено използване на пръстово-меховия начин ще обогати интерпретацията и ще способства за по-пълноценната изява на идейно-образното и емоционално съдържание на произведението.

В крайна сметка, ако трябва да се обобщи степента на приложение на пръстово-меховия вариант, според фактурното изложение, може да се приеме следното:

1. Неограничена възможност на проява при еднотласната фактура;
2. Сравнително ограничена при многотласната хомофонна фактура;
3. Ограничена възможност при полифоничната фактура.

Но, в основата на избора на различните начини и варианти стои индивидуалният изпълнителски стил и усет на всеки интерпретатор, неговата музикалност, която е съчетание с познанието за стиловите особености на композитора и епохата, както и на съответния транскриптор и неговата художествено-естетическа концепция се превръща в особено важна предпоставка за най-правилното решение и избор.

При реализирането на различните агогически отклонения, интерпретаторът трябва да се съобразява със специфичните конструктивни особености на акордеона като музикален инструмент, съотнесени към тези на органа, като предпоставка за постигането и открояването на агогическия акцент.